GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

№ 94. *Sâmbătă 27 Aprilie (9 Maiu)* **1885.**

Rĕspunsurile d-lui Tisza.

Braşovŭ, 26 Aprilie 1885.

Dacă d-lŭ ministru-preşedinte şi ministru de interne Tisza a pututŭ sĕ amâne rĕspunsurile, ce le datoria deputaţilorŭ Babeşŭ şi Truţa asupra unorŭ cestiunĭ de mare însemnătate, mai bine de douĕ lunĭ de ḍile, credemŭ că nu va surprinde pe nimenĭ, că şi noi amŭ lăsatŭ sĕ mai trécă câteva ḍile înainte de a face o analisă a acelorŭ caracteristice rĕspunsuri.

Intârḍierea acésta ni-a venitŭ spre bine, pentru că astăḍĭ suntemŭ în plăcuta posiţiune d'a publicá mai întâiu judecata unei foi germane asupra espectorărilorŭ d-lui *Tisza*, care fóiă mai alesŭ încâtŭ privesce casulŭ cu oprirea serviciului divinŭ dela Lupşa nu este directŭ interesată în cestiune. „*Siebenbürgisch d. Tageblatt*“ scrie sub titlulŭ „Glose la rĕspunsurile d-lui Tisza“ în numĕrulŭ sĕu de Joi 7 Maiu între altele:

„Deputatulŭ Truţa a adusŭ în vorbă unŭ casŭ, care şi în partria nóstră este estraordinarŭ. Intr'o comună românéscă a comitatului Turda-Arieşŭ se oprise ţinerea obicĭnuitului serviciu divinŭ de *Duminecă* de cătră autoritatea politică şi în faptă se împedecase prin gendarmeriă, fiindcă se bănuise înscenarea unei serbărĭ a lui Horia şi Cloşca. Ministrulŭ-preşedinte a admisŭ în rĕspunsulŭ sĕu acestŭ faptŭ; citămŭ propriele sale cuvinte: „Avêndŭ suspiţiune basată — ḍise ministrulŭ — că în aceea comună serbarea ce se oprise pentru ḍiua de Sâmbătă o vorŭ ţiné Duminecă sub pretextulŭ unei liturgii, *s'a interḍisŭ într'adevĕrŭ* ţinerea acestui *serviciu divinŭ*, nu însĕ prin scóterea creştinilorŭ din biserică, ci în acelŭ modŭ, că *preoţii în urma interḍicerii n'au pututŭ ţiné liturgiă* şi că poporulŭ, care începuse sĕ vină în mare numĕrŭ la biserică, fiindŭ avisatŭ de *gendarmĭ*, că liturgia nu se póte ţiné, s'a risipitŭ în tótă liniştea şi fără nicĭ o disordine. Acésta este adevĕrata stare a lucrului.“

Espunerea ministrului-preşedinte şi raportulŭ deputatului Truţa asupra neobicĭnuitului casŭ se deosebescŭ una de alta numai într'unŭ punctŭ neesenţialŭ. Deputatulŭ Truţa ḍisese, că gendarmii arŭ fi năvălitŭ cu baioneta în biserică şi că arŭ fi scosŭ afară pe ómenĭ, pe care ministrulŭ négă acéstă împrejurare secundară. Nu suntemŭ în posiţiune a decide, că óre espunerea lui Tisza séu a lui Truţa corĕspunde în acestŭ punctŭ faptelorŭ; totuşĭ pentru a judecá lucrulŭ ne vomŭ ţiné numai de espunerea lui Tisza, ce se baséză pe rapórte oficiale, care fără îndoială încă nu suntŭ totdéuna demne de credinţă, mai cu sémă când vinŭ dela organele interesate în causă, prin urmare mai multŭ séu mai puţinŭ preocupate. In esenţa lucrului, cum amŭ ḍisŭ, nu se schimbă nimica, dacă gendarmii au alungatŭ pe ómenĭ din casa lui Dumneḍeu cu forţa séu i-au împedecatŭ d'a intra în ea. Lucrulŭ principalŭ rĕmâne interḍicerea serviciului divinŭ de Duminecă şi împedecarea faptică a acestuia.

Interḍicerea este o *mĕsură preventivă poliţienéscă*, prin care autoritatea a voitŭ sĕ întîmpine eventuala serbare a lui Horia şi Cloşca. Nu schimbă nimicŭ din caracterulŭ poliţienescŭ alŭ acestei mĕsurĭ nicĭ rĕspunsulŭ ce l'a datŭ ministrulŭ Tisza mai târḍiu d-lui Babeşŭ, ḍicêndŭ: „Acésta nu este o mĕsură preventivă din punctulŭ de vedere alŭ statului poliţienescŭ, ci este, după a mea părere, datoria fiecărui guvernŭ pretutindenĭ în lumea acésta.“ Acéstă replică a ministrului remâne o frasă, care nu schimbă nimica din clasificarea casului, orĭ câtŭ de multŭ ar fi fostŭ aprobată de drépta camerei. Căcĭ acela scopulŭ *poliţiei*, de a împiedecá *periculele* înainte de realisarea lorŭ şi de a prevení turburărei ordinei încă neîntêmplate, deosebindu-se de acela alŭ *justiţiei*, care urmăresce ofensarea deja realisată a legii.

Acésta este deosebirea între *statulŭ poliţienescŭ* şi între *statulŭ* basatŭ *pe dreptŭ*, că celŭ dintêiu păşesce în contra faptelorŭ cetăţenilorŭ, încă *înainte* de a fi trecutŭ aceste în unŭ stadiu alŭ ilegalităţii, pre când celŭ din urmă păşesce numai în potriva adevĕratelorŭ violărĭ de dreptŭ. Este clarŭ, că omulŭ póte greşi mai uşorŭ când se pune pe têrêmulŭ suspiţiunilorŭ; este neevitabilŭ ca şi pericule *închipuite* sĕ fie combătute de statulŭ poliţienescŭ. Libertatea faptelorŭ omenescĭ depinde dela judecata *subiectivă* a organelorŭ, carĭ facŭ poliţia preventivă, prin urmare acéstă libertate nu esistă de locŭ. Volnicia, care este strînsŭ legată de judecata *subiectivă* a organelorŭ poliţienescĭ, a produsŭ acea puternică reacţiune, care a pusŭ în Europa apusană statulŭ de dreptŭ în loculŭ statului poliţienescŭ.

In casulŭ de faţă avemŭ de a face fără îndoială c'unŭ actŭ alŭ poliţiei preventive. Interḍicerea liturgiei de Duminecă în Lupşa voia sĕ impiedece d'a se ţiné cu acésta ocasiune şi unŭ parastasŭ pentru Horia şi Cloşca. Nu era mai bine sĕ fi aşteptatŭ, că sĕ véḍă, dacă se adeveresce suspiţiunea, privitóre la ţinerea unui asemenea parastasŭ? Sĕ admitemŭ, că suspiţiunea aceea s'ar fi adeveritŭ şi că serviciulŭ divinŭ s'ar fi ţinutŭ în adevĕrŭ. Óre acestŭ casŭ învólvă o crimă séu unŭ delictŭ, pentru a căruia pedepsire arŭ trebuí sĕ intervină tribunalele penale? Nu credemŭ; celŭ puţinŭ n'amŭ auḍitŭ nimicŭ despre aceea, ca procurorulŭ sĕ fi acusatŭ pe cei ce au aranjatŭ serbarea lui Horia şi Cloşca în celelalte locurĭ, unde în adevĕrŭ s'a ţinutŭ. Ce erá însĕ, dacă suspiţiunea s'ar fi doveditŭ de nebasată şi dacă nicĭ nu s'ar fi ţinutŭ unŭ parastasŭ pentru Horia şi Cloşca în cursulŭ serviciului divinŭ în comuna Lupşa? In acestŭ casŭ credincioşii comunei bisericescĭ Lupşa arŭ fi fostŭ fără de nicĭ o causă împiedecaţĭ în ţinerea rugăciunilorŭ lorŭ, numai şi numai pentru că organele poliţiei şi-au închipuitŭ ceva, ce nu esistă.

Tóte actele religióse sunt puse sub scutulŭ legei penale a statului; împiedecarea séu conturbarea cu forţa a serviciului divinŭ unei religiunĭ recunoscute este o faptă abusivă ce se pedepsesce în sensulŭ § 190 a legei penale ungurescĭ (Art. de lege V. 1878,) care ḍice: „*Celŭ ce împedecă séu conturbă cu forţa serviciulŭ divinŭ* alŭ unei religiunĭ recunoscute din partea statului, comite unŭ delictŭ şi este a se pedepsi cu închisóre până la unŭ anŭ şi cu amendă în banĭ până la o miiă florinĭ. Incercarea chiar este a se pedepsi.“ N'amŭ auḍitŭ sĕ se fi făcutŭ vre-o cercetare nicĭ măcarŭ spre a aduce claritate asupra împedecărei cu forţa a serviciului divinŭ de Duminecă în biserica greco-orientală recunoscută de statŭ. Cercetarea trebue sĕ-o facă judecătoria, care are a stabili, dacă împedecarea cu forţa a serviciului divinŭ în comuna Lupşa nu învólvă delictulŭ de conturbare a religiunii, prevĕḍutŭ în § 190 alŭ codului penalŭ. Prin aceea, că ministrulŭ-preşedinte, care n'are putere judecătoréscă, justifică împiedecarea cu forţa a serviciului divinŭ de Duminecă în comuna Lupşa, nu s'a făcutŭ destulŭ legei.

In totŭ casulŭ este lucru ciudatŭ, că ministrulŭ-preşedinte, în aceeaşĭ şedinţă a adunărei deputaţilorŭ, în care a admisŭ că s'a interḍisŭ serviciulŭ divinŭ de Duminecă în Lupşa şi c'a fostŭ împiedicatŭ, a adresatŭ cătră deputatulŭ Babeşŭ provocarea, că „d. deputatŭ sĕ arate orĭ şi când, *dacă póte*, că cum şi prin ce a fostŭ împiedecatŭ cineva în acéstă patriă *în esercitiulŭ drepturilorŭ sale prin mĕsurĭ preventive?*“ Deputatulŭ Babeşŭ a rĕspunsŭ la acésta fórte corectŭ provocându-se la *casulŭ de mai înainte*, în care visitatorii bisericei în Lupşa au fostŭ împiedecaţĭ în esercitarea dreptului lorŭ pusŭ sub scutulŭ codului penalŭ, dreptulŭ de-a se rugá lui Dumneḍeu.“

Conflictulŭ anglo-rusŭ.

Ministrulŭ Gladstone şi Granville au declaratŭ, că Anglia şi Rusia sunt gata a supune tóte diferenţete cu privire la interpretaţiunea convenţiunii dela 17 Martie judecăţii unui suveranŭ amicŭ, mai încolo, că în Londra éră vorŭ sĕ încépă negoţiaţiunile despre stabilirea hotarelorŭ afgane. Prin acésta Europa éră s'a mai liniştitŭ puţintelŭ.

Până când era rĕsboiulŭ în perspectivă, tótă lumea credea, că rĕsboiulŭ acesta se va purta mai multŭ pe apă, decâtŭ pe uscatŭ, şi că se va purta pe uscatŭ numai în Asia centrală, unde din causa greutăţilorŭ teritoriale şi topografice, nu se potŭ concentra mase marĭ de trupe şi unde din causa terenului celui anevoiosŭ nu se póte provedea armata cu proviaotulŭ necesarŭ, pentru că căile de comunicaţiune lipsescŭ mai cu totulŭ. Dacă într'adevĕrŭ s'ar fi luatŭ la luptă pe mare aceste douĕ puterĭ marĭ, atuncĭ ne puteamŭ aştepta la stricăciunile cele mai marĭ, la împedecarea negoţului şi a producţiunii, la periclitarea proprietăţii şi la multe alte calamităţĭ, carĭ arŭ fi isvorâtŭ dintr'unŭ rĕsboiu pe mare.

Décă se va mănţiné pacea, atuncĭ meritulŭ este alŭ partidelorŭ litigante şi anume alŭ lui Gladstone şi alŭ împĕratului Alesandru III. Ministrulŭ-preşedinte Gladstone a păzitŭ interesulŭ păcii până în óra din urmă cu o evlaviă apostolică şi totŭ mereu a apelatŭ la iubirea de pace a Ţarului Alesandru, şi după multe sbuciumărĭ şi frământărĭ Gladstone l'a făcutŭ şi pe Ţarulŭ, ca sĕ nu asculte de glasulŭ partidei militare.

Preparaţiunile militare englese n'au făcutŭ nicĭ o impresiune asupra Rusiei, dară nicĭ petecele de locurĭ din Asia nu putéu îmbărbăta pe Ruşĭ la o acţiune în contra Angliei. In Indii vomŭ ajunge, îşĭ ḍiceau unii bărbaţĭ Ruşĭ, pe altă cale: facêndŭ pe domnitorii indigenĭ indienĭ, ca sĕ se revolteze în contru domniei englesescĭ. In urmă au înţelesŭ Ruşii, că pentru o luptă atâtŭ de gigantică nu sunt pregătiţĭ şi că Englesii dispunŭ de bogăţii colosale, prin carĭ ei totŭ mereu sunt în stare sĕ pună în luptă nouĕ mijlóce. Rusia arŭ fi reportatŭ la începutŭ resultate strălucite în Afganistanŭ, dară apoi Englesii prin tenacitatea şi prin constanţa lorŭ totuşĭ până la cele din urmă arŭ fi triumfatŭ. Unanimitatea cu care a votatŭ parlamentulŭ din Londra creditulŭ pentru rĕsboiŭ au avutŭ efectŭ în Petersburgŭ. Se vorŭ fi ganditŭ Ruşii, că nicĭ Napoleonŭ celŭ Mare n'a putut înfrânge pe Anglia, care totŭ mereu a pusŭ în mişcare tóte coaliţiunile.

Consideraţiunea, că rĕsboiulŭ cu Anglia nu se póte termina iute, ci din contră se va continua cu anii pe tóte mările şi în tóte continentele va fi îndemnatŭ pe Ruşĭ, ca sĕ fie mai pacĭnicĭ. Dar nu mai puţinŭ Anglia, care nu s'a interesatŭ de cealaltă Europă până 'ı-a venitŭ apa la gură, 'şi-a datŭ tóte silinţele sĕ eviteze rĕsboiulŭ, fiindcă s'a vĕḍutŭ isolată. Şi causa acestei isolărĭ este politica lui Gladstone, care voindŭ sĕ facă cucerirĭ în tóte continentele, în Egiptŭ, Sudanŭ, Africa sudică, în Asia centrală, în Australia, pe tóte puterile europene le a vătămatŭ şi vecsatŭ. Cancelarulŭ Germaniei în totŭ timpulŭ frământărilorŭ dintre Anglia şi Rusia tăcù şi numai presa se aruncá din când în când asupra Angliei îmbărbătândŭ pe Rusia.

Acéstă atitudine duşmănósă a Germaniei faţă cu Anglia silì pe Gladstone sĕ se prefacă în apostolŭ alŭ păcii.

»N. fr. Presse« găsesce, că din acéstă schimbare spre pace a situaţiunii douĕ partide esŭ cu mânile góle. Ele se retragŭ desamăgite între culise: Italia şi Polonii. Italia credea, că încurcătura Angliei cu Rusia o va scăpa din gréua situaţiune, în care a adus'o espediţiunea ce a întreprins'o la Marea roşiă. In suita Angliei, arŭ fi pututŭ profita ceva Italia. Polonii de altă parte, ḍice fóia vienesă, prin emisarii lorŭ arŭ fi pututŭ provoca o revo-

rată cu Anglia. Pacea a eşită învingĕtóre, dar Rusia va înghite în dose micĭ Asia centrală şi Europa nu o va opri, precum n'a oprit'o nicĭ până acuma.

SCIRILE ḌILEI.

Ministrulŭ ungurescŭ de interne a permisŭ, ca comunele, care în legătură cu Branulŭ de josŭ şi cu celŭ de susŭ formau comune marĭ, sĕ formeze de aci înainte comune micĭ de sine stătătóre.

—0—

Cariola postală, ce comunică până acum între Vulcanŭ şi Petroşenĭ de patru orĭ pe sĕptĕmână, dela 10 Maiu va face acéstă cale în fiecare ḍi totŭ după ordinea de drumŭ de până acum.

—0—

Din Cracovia se telegrafiază ḍiarului vienezŭ »N. Fr. Presse: »In biserica catedrală, la Wawel, s'a celebratŭ cununia contelui Ernst Adolf Münster, fiiulŭ ambasadorului germanŭ din Londra, cu princesa Melania Ghica.»

—0—

»Românulŭ« aflá din sorginte fórte autorisată, că convocarea camerilorŭ române este strînsŭ legată de evenimentele din afară. Deocamdată ḍiua convocării nu se scie.

—0—

Autorităţile francese începŭ a sa ocupa de cestiunea concurenţei ce produsele germane şi austriace facŭ celorŭ francese pe pieţele române. »Românulŭ« scrie, că însărcinatulŭ de afacerĭ alŭ Franciei la Bucurescĭ crede, că lupta nu e cu neputinţă şi, în raportulŭ sĕu, recomandă esportatorilorŭ francesĭ d'a imita pe cei germanĭ şi austriacĭ, adică d'a occorda clientelei lorŭ române credite de şése, nouĕ şi douĕ-spre-ḍece lunĭ. Dênsulŭ sfătuesce pe esportatorii francesĭ a adopta sistema celorŭ germanĭ şi englesĭ, care constă întru a fi represintaţĭ prin case corespondente (unŭ felŭ de agenţii), unde sĕ se espună mostre de mărfurĭ de totŭ felulŭ şi de tóte calităţile , precum şi preţurile de fabrică ale fiecăreia. Raportulŭ adaogă, că la Bucurescĭ suntŭ patru-ḍecĭ şi trei agenţĭ comisionarĭ însarcinaţĭ a represinta mai multe case din Austria, Germania, Elveţia şi Englitera.

—0—

In Laibach petrarulŭ Kossier eşindŭ în 3 Maiu la preumblare cu cei trei copii ai sĕi, i-a împuşcatŭ îndată ce a ajunsŭ în câmpŭ. Petrarulŭ era smintitŭ şi autoritatea nu îngrijise, ca sĕ fie pusŭ sub supraveghiare.

—0—

Prinţulŭ Alexandru Carageorgevicĭ a testatŭ din averea sa de 2 milióne florinĭ: 38,000 pentru stipendii, 4000 oraşului sĕu natalŭ, 200 fl. bisericei gr. or. din Timişóra.

—0—

După unŭ raportŭ publicatŭ de curêndŭ de »Propaganda fide« din Roma, în cele 25 de vicariate din China şi Ananŭ au primitŭ catolicismulŭ 16,500 de adulţĭ şi la 130,000 de copii.

—o—

Prigonirea limbei române în municipiulŭ Solnocŭ-Doboca.

Dela întrunirea Someşenilorŭ.

Pre aicĭ nu numai şefii diferitelorŭ autorităţĭ publice, ci întregŭ aparatulŭ administraţiei politice şi judiciare, şi societatea maghiară, pune mare trudă pentru eliminarea limbei române din graiulŭ viu alŭ Românului, provocêndu-te pre totŭ momentulŭ sĕ nu vorbescĭ românesce, ci numai unguresce, fiindcă »hivatalos oláh nyelv nem létezik, beszéljen az ur vellünk magyarul*) !?« şi décă vr'unŭ Ungurŭ mai modaratŭ vorbesce — din întêmplare — românesce cu unŭ Românŭ, altŭ Ungurŭ ultraistŭ ţi'lŭ dojenesce în absenţa ta, că de ce vorbesce românesce!?

Tótă pătura maghiară din Deşiu este cuprinsă de pofta maghiarisării, proclamate în Cluşiu, ca de nisce frigurĭ. Multŭ 'şĭ sfarmă capulŭ cu maghiarisarea numelorŭ Românilorŭ, ceea ce se vede din indicele publice.

Din comerciulŭ scripturisticŭ limba română e scósă cu desĕvêrşire, décă se mai află vr'o scrisóre română, aceea e batjocurită, că e scrisă »a franczia nyelvben,« şi autorulŭ ei este înjuratŭ cocişesce şi ameninţatŭ!? De pe la institute de creditŭ nu se dau banĭ împrumutŭ Românilorŭ, dacă nu'şĭ scriu unguresce numele.

Strămutându-se în 22 Aprilie a. c. preşedintele celŭ umanŭ dela tribunalulŭ reg. de aicĭ d. Iosifŭ Keul la Tabla regéscă în Tĕrgulŭ Muresului, care funcţionarŭ totŭ mai făcea órecare dreptate Românilorŭ cunoscêndŭ limba lorŭ bine, amŭ înţelesŭ, că e datŭ acuma prin d. preşedinte substitutŭ maghiarŭ ordinŭ la personalulŭ judecătorescŭ, ca *numele advocaţilorŭ românĭ sĕ nu se mai scrie cu ortografiă românéscă d. e. Manu, Munteanu, Steţiu, ci unguresce: Mán, Muntyán, Stétz etc.*

Indată după depărtarea d-lui Keul, substitutulŭ acestuia 'şi-a înauguratŭ activitatea prin acea faptă, că părêndu-i-se póte, că fiind între 26 diurniştĭ 9 inşĭ românĭ acestia suntŭ pre mulţĭ, pre 2 dintre ei pe dd. Gabriel Ilieşiu şi Dumitru Florianŭ, cei mai bunĭ scriitorĭ, i-au destituitŭ din posturile lorŭ, deşi dintre Ungurĭ sunt, cari nicĭ nu sciu scrie cum se cade.

Ce va mai întreprinde noulŭ presedinte denumitŭ aici — judele cercualŭ din Boroşineu — Ballás Máté, nu cumva îi va afla pre toţĭ Românii superfluĭ? Aici nicĭ baremĭ diurnistŭ nu póte fi Românŭ, deşi are calităţile recerute. — Aşa departe au ajunsŭ lucrurile!

Iată respectarea legei de naţionalitate sancţionată de Maiestatea Sa, într'unŭ municipiu şi teritorŭ judicialŭ, unde poporaţiunea română face 9 percente şi unde Ungurii aici au numai 2 comune curatŭ maghiare: Dămăcuşienii şi Dicea ung. formândŭ 10 percente la oaltă cu tóte celelalte naţionalităţĭ: germanĭ, armenĭ şi ţiganĭ.

In Năsĕudŭ e denumitŭ la judecătoria cercuală unŭ ungurŭ de aici Bárthos Dezsö. — Videant consules!

—o—

O voce asupra maghiarisării

Din munţii Abrudului, Aprile 1885.

Reuniunea din Cluşiu s'a formatŭ, scopulŭ ei este a maghiarisa pe Românĭ; ḍiarele maghiare tóte aplaudéză; guvernulŭ o ajută; lucrarea s'a începutŭ, decĭ trebue sĕ ne apărămŭ.

Modulŭ apărărei ni-lŭ arată istoria Românilorŭ. — De ce Românii nu s'au făcutŭ Goţĭ, Avarĭ, Hunĭ etc? Pentru că nu le-aŭ învĕţatŭ limba, nu le-au luatŭ datinele şi s'au feritŭ de orĭ-ce raportŭ şi atingere strînsă cu ei.

Maghiarii dela celŭ dintêiŭ până la celŭ din urmă sunt fanatisaţĭ de ḍiaristica lorŭ; lucră cu tótă hotărîrea la maghiarisarea Românilorŭ; lucră ministerulŭ prin ordonanţe, prin scóle şi prin legislaţiă; lucră funcţionarii administrativĭ şi judecătorescĭ prin presiune şi lucră acum publiculŭ maghiarŭ prin asociaţiunile lorŭ fără nicĭ o genare.

Decĭ nu trebue sĕ stămŭ pasivĭ faţă cu acéstă luptă ci sĕ le arătămŭ, că Românulŭ are tăriă, are consciinţă naţională superióră. Adune Maghiarii pre tóte lìchelele, pre toţĭ curciţii de prin oraşe şi Comitate unde nu sunt Maghiarĭ şi cu ei sĕ represinte pe Maghiarĭ. Aceştĭ renegaţĭ, ca sĕ capete favorurĭ, se silescŭ a da doveḍĭ de maghiarismulŭ lorŭ şi strigă cu fanatismŭ: maghiarisare! Intr'astfelŭ de adunăturĭ potŭ sĕ tragă ei şi câte unŭ Românŭ, fără simţŭ, fără caracterŭ şi mortŭ moralicesce. Astfelŭ de Românĭ sunt ca ramurile uscate din pomulŭ naţionalŭ orĭ rĕmânŭ ele în pomŭ, orĭ se tae, nicĭ unŭ folosŭ nu aducŭ, căcĭ ce folosŭ aduce fii vitregĭ? Ne mai strică Maghiarii prin campania lorŭ de a ne maghiarisá, fiind că ne împedecă de a progresa în cultură, nu ne lasă sĕ ne facemŭ scolĭ, ne oprescŭ a ne face reuniunĭ culturale, ne slăbescŭ în puterĭ, pentru că junimea nóstră trece în România, ér prin Episcopii nostri slăbescŭ poporulŭ nostru în curagiu.

Dér rĕulŭ celŭ mai mare ce ne facŭ ei este, că ne sărăcescŭ materialicesce, dér şi ei se calicescŭ şi ţéra e aprópe de prăpaste. După profeţii maghiarĭ nu e departe acéstă sórte. Pe ei nu-i dóre, că au aḍĭ bugetulŭ, au bunurile ţĕrii şi facŭ datorii pe ele, însĕ au capĕtŭ şi acestea, decĭ pe noi ne dóre, că ne ducŭ la ruină cu tóte sacrificiile ce le facemŭ pentru patriă. Ar trebui sĕ facemŭ ca acestea sĕ le scie Curtea, sĕ le scie lumea. Ar trebui sĕ angajămŭ prin unŭ bărbatŭ rutinatŭ în politică o fóie germană europeană, acelŭ bărbatŭ se scrie în diferite cercurĭ şi de sigurŭ va face cincĭ şése sute de prenumeranţĭ românĭ la fóia europénă, care sĕ buciume aceste rele, ca sĕ le audă cei cu influinţă asuprá tĕrii, pentru a opri rĕulŭ şi prăpastea. Tractândŭ din altă parte ḍicemŭ: Nu trebue sĕ ne înfiorămŭ fiind că totŭ rĕulŭ are şi binele sĕu, aşa şi campania Maghiarilorŭ de a ne maghiarisá. Mare bine au făcutŭ şi facŭ d-nii Tisza şi Trefort, cari au declaratŭ rĕsboiulŭ maghiarisării şi toţĭ cei inspiraţĭ de ei de a maghiarisá pe Românĭ pentru că au deşteptatŭ pre Românĭ, punêndu-i în posiţiune de a se apĕrá. Din nenorocire pentru această patriă, şoviniştii maghiarĭ mărescŭ prăpaştia dintre Românĭ şi Maghiarĭ, după esemplulŭ Englesilorŭ cu Irlandesii.

In asemenea lupte şi suferinţe au trăitŭ Românii cu Maghiarii 9 secolĭ şi nu i-au înghiţitŭ în lupte; vorŭ trăi câtŭ le va fi scrisŭ, cacĭ lupta este viaţă şi celŭ ce traesce în trândăviă nu se póte asemĕna cu unŭ rîu ce curge, ci cu o baltă infectă. Căcĭ împăciuire pe basa legilorŭ de maghiarisare e cu neputinţă.

—o—

Prinţulŭ Al. Karageorgevicĭ.

Din Timişóra se anunţă, că prinţulŭ Alexandru Karageorgevicĭ a muritŭ acolo la 21 curentŭ 7 óre diminéţa, după o bólă îndelungată. Când s'a născutŭ elŭ la 11 Octomvrie 1806, părintele sĕu, care, dintr'unŭ fiu de ţĕranŭ şi haiducŭ urmăritŭ de lege, a ajunsŭ sĕ comandeze pe Sêrbii rĕsculaţĭ, bătuse deja pe Turcĭ în mai multe lupte. In etate de 7 anĭ elŭ a fugitŭ cu tatĕ-sĕu în Ungaria şi avea unspre-ḍece anĭ, când Rusia, după asasinarea tatălui sĕu, luă băiatulŭ puindŭ sĕ i se dea o educaţiă militară Ca bărbatŭ tênĕrŭ se întórse în patriă şi Milanŭ Obrenovicĭ numì de adjutantŭ alŭ sĕu pe fiulŭ liberatorului Serbiei. In curêndŭ poporulŭ, nemulţumitŭ cu Obrenovicĭ, se întórse spre urmaşii lui George celŭ Negru (Kara-George) şi la 14 Septemvrie 1842 familia Obrenovicĭ fù detronată de Scupcină şi Alexandru Karageorgevicĭ proclamatŭ ca domnitorŭ. Insĕ Pórta i-a acordatŭ numai titlulŭ de Baş-bey şi mărì tributulŭ; acéstă împrejurare fù exploatată contra noului prinţŭ de către partiḍanii lui Obrenovicĭ sprijiniţĭ de Rusia. In fine atâtŭ Rusia câtŭ şi Pórta cedară şi la 1843 permiseră sĕ se aleagă Al. Karageorgevicĭ de prinţŭ.

Elŭ stete 15 anĭ în fruntea poporului sêrbŭ. Partida naţională nu era mulţămită cu prinţulŭ, care în luptele Muntenegrului cu Turcia a rĕmasŭ neutralŭ şi se arăta afabilŭ şi Austriei. La 22 Decemvrie Scupcina hotărî sĕ-lŭ silească sĕ abḍice. Prinţulŭ cerù unŭ termenŭ de o ḍi sĕ se gândéscă, dar fiindŭ îndemnatŭ de soţia sa sĕ se opue, fugì în cetatea ocupată de Turcĭ, după care la 23 Decemvrie Scupcina făcù cunoscutŭ, că Al. Karageorgevicĭ a încetatŭ de a mai fi prinţŭ alŭ Serbiei. Ca şi tată-sĕu, cu 45 anĭ înainte, aşa fugì şi elŭ în Ungaria şi se stabilì în Pesta, unde cumpĕrà o casă, pe când bĕtrânulŭ Miloşŭ Obrenovicĭ întrà în palatulŭ din Belgradŭ şi puse pe Scupcină sĕ proclame familia Obrenovicĭ de ereditară.

Ḍece anĭ mai târḍiu Mihailŭ, fiulŭ lui Miloşŭ, fù ucisŭ în grădina Topcider. Cercetarea a constatatŭ, pe dreptŭ séu pe nedreptŭ, că Al. Carageorgeovicĭ tocmise pe ucigaşŭ şi atâtŭ elŭ, câtŭ şi pretinşii lui complicĭ Trifcovicĭ şi Stancovicĭ fură condamnaţĭ în lipsă la 20 anĭ reclusiune. Guvernulŭ sêrbŭ a cerutŭ dela celŭ ungurescŭ extradarea celorŭ 3 criminalĭ, dér guvernulŭ ungurescŭ respinse cererea şi dete ordinŭ tribunalului din Pesta sĕ judece pe acusaţĭ. Prinţulŭ Alexandru a statŭ unŭ anŭ de ḍile sub pază în pavilionulŭ unei casarme din Pesta aşteptândŭ resultatulŭ procesului. Acusaţii fură condamnaţĭ la 9 anĭ închisóre ca autorĭ ai omorului. Insĕ curtea de Casaţiă a casatŭ acéstă sentinţă, admiţêndŭ hotărîrea primei instanţe, adecă achitarea.

După achitarea sa, fostul prinţŭ alŭ Sêrbiei a trăitŭ la moşiile sale din Ungaria. In timpulŭ rĕsboiului turcorusŭ s'a auḍitŭ vorbindu-se, că fii lui Carageorgeovicĭ ar fi încercatŭ sĕ pue mâna érăşĭ pe domnia Sêrbiei şi se ḍicea, că şi rĕscóla nereuşită din Kraguevaţ arŭ fi aranjat'o radicalii în favórea lui Carageorgevicĭ, ceea ce însĕ nu s'a pututŭ dovedi. *„Rĕsboiulŭ."*

—o—

Sinodulŭ gr. or. din Caransebeşŭ.

Inainte de deschiderea sinodului s'a chematŭ spiritulŭ sântŭ şi s'a ţinutŭ serviciulŭ divinŭ pentru Emanuelŭ Goszdu, Demetriu Hăţieganŭ, D. Peţia şi Ana Alesandrovicĭ.

După deschidere, secţiunile sinodului au verificatŭ pre toţĭ deputaţii afară de Vasilie Nemoianŭ dintre preoţĭ, a cărui alegere mai târḍiu sinodulŭ a şi anulat'o din motivulŭ, că alesulŭ ca comisarŭ consistorialŭ la actulŭ de alegere n'a sciutŭ, că şi elŭ trebue sĕ subscrie protocolulŭ de alegere şi sĕ inducă numele votanţilorŭ şi pre alŭ aceluia, pre carele a votatŭ. Coriolanŭ Brediceanu şi Andrianŭ Diaconu din Bogşia, mai târḍiu au fostŭ verificaţĭ; asemene şi Antoniu Mocioni şi Ionŭ Oprea din cerculŭ Prebulŭ.

Rapórtele senatelorŭ bisericescĭ, şcolare şi epitropescĭ din carĭ s'a constatatŭ progresŭ în îmbunătăţirea stărei religióse scolare şi financiare, s'au luatŭ la cunoscinţă, luându-se totŭ odată concluse speciale pentru asigurarea controlei şi spriginirea înaintărei.

Celŭ mai însemnatŭ conclusŭ alŭ acestui sinodŭ a fostŭ votarea sumei recerute pentru înfiinţarea unei tipografii diecesane şi a unui ḍiarŭ bisericescŭ-scolarŭ alŭ diecesei — (10,000 fl.), precumŭ şi votarea sumei de 20,000 fl. v. a. pentru ridicarea unui etagiu la casa diecesei. Marĭ speranţe se légă de aceste concluse, — ḍice „Luminătorulŭ« — căcĭ toţĭ dorimŭ sĕ se pună la disposiţiunea consistoriului tóte mijlócele de a se înfăţişa cu demnitate şi a-şĭ representa vederile în publicitate printr'unŭ organŭ, pentrucă numai în ĕstŭ modŭ se frângŭ vêrfurile spinilorŭ maliţiei şi se rĕspândesce lumina adevĕrului.

De însemnatate e şi conclusulŭ sinodului, prin carele s'a alesŭ o comisiune sinodală, constătătóre din d-nii F. Musta preşedinte, I. Ianculescu, Cor. Brediceanu, I. Budinţianŭ, At. Cimponieriu, A. Ghidiu şi Filipŭ Adamŭ, care se va întruni cam 3 ḍile înainte de sesiunea fiăcărui sinodŭ şi va pregăti causele şi agendele ordinare ale sinodului. Prin acéstă comisiune se va eruá starea lucrurilorŭ şi mai lămuritŭ, se vorŭ pregăti pe base tarĭ conclusele sinodului, şi — póte că se va cruţa şi timpŭ şi banĭ.

In fine se constată cu bucuriă, că între membrii sinodului s'a restabilitŭ buna înţelegere, delăturându-se orĭ ce desbinare între fraţii d'unŭ némŭ şi d'unŭ sânge,

---

*) Pe românesce: »Limbă română oficială la noi nu esistă, vorbesce unguresce cu noi Domnule.«

fii unei și aceleiașĭ bisericĭ și națiunĭ de o potrivă asuprite și avisate la sprijinulŭ fiăcărui Românŭ cu inima la locŭ. Admirabilă a fostŭ tactica și răpitóre a fostŭ argumentarea logică a d-lui Dr. Alexandru Mocioni în acéstă cestiune, din tóte părțile s'a arătatŭ bunăvoința de a realisă „armonia“ celorŭ chiămațĭ în representațiunea bisericei, și așa pre câtŭ de sfiițĭ au fostŭ membrii sinodului între sine la începutŭ, pre atâtŭ de intimĭ ca frații au fostŭ sub durata sinodului.

Hrana țĕranului.

Hrana este o cestiune imensă în istoria și starea de civilisaține a unui poporŭ. S'ar puté scrie volume asupra rolului ce jócă hrana în tóte manifestațiunile sociale și politice ale unei națiunĭ, asupra vastei întinderĭ de fapte, ce alimentațiunea ține prin urmare sub dependința ei. Astădĭ istoricii și filosofii positiviștĭ, când vorŭ sĕ-șĭ esplice fasele istorice séu starea unui neamŭ órecare, ei cercetéză, între causele ce lămurescŭ enigmele evenimentelorŭ și ale situațiunilorŭ sociale, — cercetéză, dicemŭ, și regimulŭ alimentarŭ alŭ masei acelui neamŭ.

Hrana este trecută, în sciința modernă a Sociologiei, printre cei dintêiu factorĭ, carĭ hotărĕscŭ și esplică sórtea și apucăturile orĭ-cărei națiunĭ. Rolulŭ alimentelorŭ ce neîndurata gură ne reclamă dilnicŭ, ca tributŭ datoritŭ corpului, nu se mărginesce dar, după cum s'ar puté crede la prima impresiă, numai la satisfacerea unei trebuințe curatŭ fisiologice, la astêmpĕrulŭ fómei, la rĕspunsulŭ ce suntemŭ nevoițĭ a da țipĕtului surdŭ alŭ pântecelui tiranŭ. Influența hranei se reflectă din contră, după cum diserămŭ, asupra unui vastŭ cuprinsŭ de fapte, asupra activitâții unui poporŭ, asupra regulării timpului de muncă, asupra bogățiilorŭ ce póte acumulá, asupra stării sale culturale, asupra stratelorŭ sociale ce se forméză în sînulŭ unei națiunĭ, asupra înălțării sale politice, asupra întregului organismŭ socialŭ.

Așa d. e. celebrulŭ istoricŭ Bückle esplică totŭ secretulŭ vechilorŭ civilisațiunĭ ale Indiei, Egiptului și Mexicului, prin abundența de hrană, sub formă de orezŭ, de curmale, séu porumbŭ, ce s'a găsitŭ în tóte timpurile în acele roditóre țĕrĭ. Tótă organisațiunea socială, cu vechile ei caste, întréga cultură străveche, tótă starea politică de atuncĭ, viața, sub tóte manifestațiunile ei în fine, a celorŭ dintêiu popóre ce au strălucitŭ în istoria civilisațiunei, ni se arată, în Bückle, cu tóte bunurile și relele ei, ca unŭ resultatŭ alŭ îmbelșugării alimentare, de care se bucurau pe atuncĭ neamurile acelorŭ mănóse pămênturĭ.

Omenii, carĭ vĕdŭ mai departe de suprafața lucrurilorŭ, susținŭ, și cu dreptŭ cuvêntŭ, că Anglia n'ar puté sĕ domine astădĭ Indiile, și n'ar fi în stare sĕ apese cu sarcinĭ atâtŭ de grele pe rĕbdătorii Irlandesĭ, dacă acele popóre ar avé unŭ regimŭ mai substanțialŭ, decâtŭ acela de care se folosescŭ ei, compusŭ la unii din orezŭ aprópe golŭ, la ceilalțĭ din cartofĭ, pe când soldații Englezĭ, instrumentulŭ singuranții de supunere alŭ coloniilorŭ tributare, consumă carne și pâne de cele mai escelente calitățĭ.

Dacă hrana unui poporŭ are, așadar, înrîurirĭ atâtŭ de adâncĭ asupra civilisațiunei și sórtei de care se bucură elŭ, atuncĭ se cuvine, credemŭ, sĕ consacrămŭ unŭ studiu fórte atentivŭ acestei piramidale cestiunĭ a hranei țĕranului românŭ.

Din nenorocire, noi avemŭ sĕ ne batemŭ multŭ capulŭ. Alții înaintea nóstră au cercetatŭ, cu tótă competința dorită, hrana cu care se îndópă țĕranulŭ, și ne-a scutitŭ pe noi de a stá sĕ urmărimŭ acum tóte funestele consecințe ale miserabilului regimŭ ce duce poporațiunea nóstră rurală. Câțĭ-va demografĭ și economiștĭ distinșĭ, ca d-nii Dr. Obedenar și Felix, ca junele și savantulŭ Dr. Istrati, ca d-nii Aurelianŭ și Ionescu, au semnalatŭ deja relele și pagubele imense, economice și sociale, — rele carĭ isvorescŭ din nenorocita sistemă de alimentare a sătênului românŭ.

Dar e unŭ pĕcatŭ mare pe noi, că tocmai de interesele cele mai vitale ale națiunii ne ocupămŭ mai puținŭ, că tocmai lorŭ le aruncămŭ din înălțimea..,... întunecimei ce ne domină indiferința și desprețulŭ nostru nesocotitŭ!... Scriu și strigă din rĕsputerĭ cei ce vĕdŭ și înțelegŭ pericolulŭ, dar nimenĭ nu citesce, nimenĭ nu aude pe aci pe pămêntulŭ lui Traianŭ: ar dice cineva, că suntemŭ o țară de orbĭ, o țară ce și-a mai vătuitŭ încă urechile pentru orĭ-ce interesŭ de aprópe alŭ ei..... Noi sĕ ne facemŭ totușĭ datoria, până ce-o da pronia cerescă sĕ lumineze și sĕ desfunde pe cei ce ar puté sĕ ne aducă reformele marĭ și adevĕrate ale civilisațiunii moderne, reforma omului în traiu și cugetare, după care au sĕ urmeze neapĕratŭ reforma modului sĕu de a muncí, și tóte reformele câte le-omŭ fi visatŭ.

Sciința, după tóte observațiunile, teoriile și cercetările ei esperimentale, dice că unŭ omŭ maturŭ și cu viață activă, cum ar fi de pildă țĕranulŭ, trebue sĕ ia dilnicŭ o hrană compusă ast-felŭ:

300 gr. carne.
1200 gr. pâne.
250 gr. legume și verdețurĭ.
2 litre vinŭ (o jumĕtate de oca.)

La carĭ se adaogă grăsimea trebuinciósă pentru preparațiunea culinară a substanțelorŭ alimentare, și cantitatea de hrană aci indicată cată sĕ se ia, se înțelege, în douĕ rĕndurĭ pe di. Cifrele acestea n'au însĕ o însemnătate absolută; din contră, nimicŭ mai variabilŭ decâtŭ hrana în compositiunea și cantitea ei. Nu tuturorŭ popórelorŭ, precum nicĭ tuturorŭ individelorŭ, convine același regimŭ.

Hrana trebue sĕ varieze, în cantitate cu clima, cu starea individului, cu felulŭ lui de muncă. Noi presupunemŭ însĕ, în cifrele ce arătarămŭ, unŭ omŭ în stare normală, sub cerulŭ țĕrii nóstre și de meseriă plugarŭ.

Hrana astfelŭ compusă ar fi pe de o parte îndestulătóre pentru desvoltarea căldurii necesare mașinei omenescĭ, spre a produce forța reclamată de cele 10 séu 11 óre de muncă agricolă, ér pe de alta ea ar corĕspunde esactŭ cu trebuința reparațiunei țĕsăturelorŭ organice, oxidate și eliminate în timpŭ de o di. In alte cuvinte unŭ omŭ, care s'ar hrăní cu regimulŭ indicatŭ mai susŭ, ar fi în stare sĕ muncească, veselŭ și harnicŭ fără sĕ pérdă nimicŭ din greutatea sa corporală. In clima țĕrii nóstre acestŭ regimŭ ar puté sĕ rĕmână constantŭ și iarna și vara, pentru că deși munca țĕranului este incomparabilŭ mai ușóră iarnă, totușĭ rațiunea lui alimentară i-ar fi necesară și atuncĭ, ca sĕ pótă resista, fără sĕ-i pese, rigorii frigului de iarnă, adesea fórte simțitorŭ.

Dacă comparămŭ acum ceea ce știință și esperiența prescriu unui omŭ muncitorŭ sĕ mănânce, cu ceea ce consumă țĕranulŭ nostru, vomŭ rĕmânea surprinșĭ, cum de nu cadŭ d'anpicióre ómenii aceștia, cum de-șĭ mai țînŭ chiar sufletulŭ în ei. — (»Cultivatorulŭ«)

DIVERSE.

O nebună. — Cetimŭ in »Telegrafulŭ« din Bucurescĭ: Se dice că mai toțĭ medicii alieniștĭ suntŭ nebunĭ. Fără a da credĕmêntŭ acelora ce dicŭ că nebunia e contagiósă, ne e permisŭ a ne mira de apucăturile ce au alieniștii de a declara de nebună orĭ ce persónă ce i se presintă. E de observatŭ, că mai nicĭ odată doctorii nu suntŭ pentru neresponsabilitate mai alesŭ în casurile judiciare. Câte raporturĭ nu s'au vĕdutŭ, în care se declară că individulŭ examinatŭ nu e în tóte mințile, și cu tóte astea medicii alieniștĭ declară, că indivídii suntŭ cu tóte astea responsabilĭ de faptele lorŭ. In acestŭ chipŭ, adesea orĭ se trimitŭ la închisóre indivídĭ, a cărorŭ locŭ ar fi trebuitŭ sĕ fie în o casă de sĕnătate. Unŭ asemenea casŭ s'a întêmplatŭ cu o femeă numită Clary, pe care curtea cu jurațĭ din Drome a condamnat'o la doi anĭ închisóre. Acéstă nenorocită și-a ucisŭ bărbatulŭ în niște împrejurărĭ fórte curióse. Ea e în vîrstă de 24 anĭ, cântărĕță de cafe-concert. Măritată de câțĭ-va anĭ cu unŭ bunŭ cismarŭ, trăiau bine, așa că toțĭ vecinii sciau că trăiescŭ bine. In diua de 18 Februariu d-lŭ și d-na Clary prândiră la unŭ amicŭ alŭ lorŭ; mâncară bine și petrecură tótă séră. fără ca sĕ se întêmple ceva. Intorcêndu-se acasă, d-na Clary era fórte iritată și venindŭ în fața bărbatului începù a strigá: — »Dacă te vei îmbăta necontenitŭ ca prietenulŭ tĕu, sĕ fii sigură că te ucigŭ.“ Clary plecă capulŭ fără sĕ rĕspundă nimicŭ, se duse în camera de culcare și începù a se desbrăca. In acestŭ timpŭ, femeia se duse în bucutăriă, luà unŭ cuțitŭ, pe care ìlŭ ascunse sub haină, și se întórse în camera în care se culcase bărbatulŭ, dicêndŭ: — „Nu vreai sĕ mĕ sĕruțĭ?« Elŭ înaintă spre ea rîdêndŭ, îndată însĕ scóse unŭ țipetŭ, cădêndŭ josŭ și vêrsândŭ sânge. Justina scóse cuțitulŭ de sub haină și ìlŭ împlântă în pieptulŭ bărbatului. — »Ai muritŭ?« strigă ea. Nenorocitulŭ nu rĕspunse nimicŭ, ișĭ dĕduse cea din urmă rĕsuflare, cuțitulŭ străbătuse inima. Ea a fostŭ arestată îndată; din causă însĕ că era într'o stare deplorabilă n'a putŭtŭ fi întrebată asupra faptului imediatŭ. A doua di ea declară, că a făcutŭ acésta fiindŭ beată, apoi se întórse și declară că l'a ucisŭ pentru că era gelósă, apoi ea dise: Nervii suntŭ causa. In privința acestorŭ fapte magistratulŭ înțelese că avea de aface cu o nebună. Doctorii însĕ conchiseră, cumcă nenorocita e responsabilă de faptele sale. Curtea însĕ, mai puținŭ convinsă decâtŭ doctorii de responsabilitatea faptelorŭ, și luândŭ în considerație loviturile, rănile, a condamnat'o la doi anĭ de închisóre.

***

Templulŭ cu șerpĭ. — Miculŭ orașŭ Weida, în regatulŭ Dahomey, este renumitŭ prin templulŭ sĕu de șerpĭ. Acestŭ templu este o mică clădire, în care preoții întrețînŭ o mulțime de șerpĭ micĭ și marĭ, pe carĭ îi nutrescŭ cu găinĭ, paserĭ, brósce ce se aducŭ de indigenĭ. Nimicŭ nu este mai ciudatŭ ca o visită făcută în acestŭ sanctuarŭ de deĭ tiritorĭ, carĭ inspiră grózá orĭ cărui europénŭ. Aceste reptile se vĕdŭ încolăcite suptŭ acoperișulŭ templului, întinse la sóre séu suspendate cu capulŭ în josŭ, ca nisce cablurĭ enorme. Dândŭ unŭ micŭ bacșișŭ se póte obțíné dela preoțĭ óre-carĭ surprinderĭ: ținêndŭ în mână o baghetă, face ca șerpii cei mai micĭ sĕ esecute totŭ felulŭ de esercíții, dér refusă d'a derangia pe cei marĭ; de altmintrerĭ ei suntŭ fórte marĭ și potŭ sĕ omóre unŭ bou strângêngu-lŭ în inelele lorŭ. Adesea se întêmplă, că aceștĭ deĭ falșĭ, întrețînuțĭ în templulŭ din Weida în numĕrŭ de peste o miiă, părăsescŭ locurile sfinte și se rĕspândescŭ prin orașŭ. Atuncĭ preoții începŭ o adevĕrată vênĕtóre; ei apucă pe cei micĭ cu mâna și pe cei marĭ îi punŭ în sacĭ pentru a-i duce la templu. A omorí unŭ șérpe cu intențiune este o crimă dintre cele mai marĭ, care se pedepsesce cu mórtea. Décă este unŭ europénŭ care a omorîtŭ reptila, atuncĭ numai protecțiunea regelui póte sĕ-lŭ scape. Autorulŭ involuntarŭ alŭ morții uneia din aceste reptile trebuie sĕ anunțe accidentulŭ preoțilorŭ și sĕ se supună la esercíții de purificare, carĭ se repetă în fiecare anŭ. In acéstă țĕră, ca pretutindenĭ, preotulŭ trăiesce cu ceea ce câștigă din templu, căcĭ se pretinde că găinile, aduse de cei cucernicĭ pentru a hrăní pe șerpii sfințĭ, suntŭ jumĕtate și fripte și mâncate de preoțĭ.

***

Viață lungă. — Cu ocasia facerii recensĕmêntului pentru statistica României s'a constatatŭ, dice »Gaz. Buzĕului,« în comuna Găvăneștĭ, plasa Câmpu acelŭ județŭ, o femee care numĕră 127 anĭ, și care încă 'șĭ păstréză tóte facultățile.

AVISŬ.

Conformŭ conclusiunei protocolare a adunării reuniunei învĕțătorilorŭ din acestŭ tractŭ, ținută în tómna anului trecutŭ, în par. Sambou, amĕsuratŭ §-lui 7 din statutele reuniunei, va țíné adunarea sa de primăvĕră în parochia Nasalŭ 14 Maiu a. c. st. n. 8 óre a. m. cu următórea programă:

1. Membrii vorŭ asistá în corpore la celebrarea cultului divinŭ.
2. Cuvêntulŭ de deschidere ìlŭ va țíné președintele.
3. Amĕsuratŭ §-lui 3 alŭ statutelorŭ reuniunei se va țíné alegerea secretarului reuniunei, și prin acesta culegerea taxei de membru la reuniunea mamă (1 fl.)
4. Cetirea protocolului adunărei de tómnă și observațiunile făcute din partea comitetului centralŭ alŭ reuniunei generale.
5. Ținerea disertațiunei ce o va predá domnulŭ învĕțătorŭ și membru alŭ reuniunei mame Alesandru Cupșa, eventualŭ Simeonŭ Bedeleanu »Despre Albină«; și după împrejurărĭ, ascultarea mai multorŭ disertațiunĭ și declamațiunĭ din adunarea trecută benevole însinuate.
6. Ținerea propunerei practice din industria domestică, ce o va face domnulŭ Petru Grama, la care va preveni.
7. Lecțiunea practică »Descrierea fulgerului și a tunetului, în sensŭ didacticŭ și metodicŭ,“ ce o va țíné învĕțătorulŭ localŭ.
8. Observațiunile ce se vorŭ face asupra disertațiunei și lecțiunilorŭ practice.
9. Pertractarea mai multorŭ propunerĭ și tractate de interesŭ pentru reuniune, ce se vorŭ însinuá la timpŭ.
10. Desemnarea locului pentru ținerea adunărei de tómnă, a disertantelui și propunĕtorului, precum și materia ce se va prelucrá.
11. Verificarea protocolului adunărei, conformŭ §-lui 15 alŭ statutelorŭ reuniunei districtuale.

La acéstă adunare amĕsuratŭ §-lui 6 toțĭ membrii ordinarĭ se învită, precum și întréga inteligință, ca pentru interesulŭ învĕțămêntului, câtŭ în mai mare numĕrŭ, a se presentá la aceea adunare suntŭ rugațĭ.

Sântejude, 27 Aprilie 1885.

Vasiliu Puscariu,
v. prot. și preș. reun. tract.

AVISŬ

Adunarea generală de ăstŭ timpŭ a »Reuniunei învĕțătorilorŭ românĭ gr. cat. din giurulŭ Cherlei« se va ține în 26 și 27 Maiu nou, adecă a treia și a patra di de Rusalii în Minthiulŭ-Gherlei, tractulŭ protopopescŭ alŭ Sân-Marghitei, — la care a participá membrii ordinarĭ în sensulŭ statutelorŭ, ér alțĭ amicĭ ai scólei și ai culturei poporalĭ ca óspețĭ — cu tótă stima sunt învitațĭ.

Din ședința Comitetului administrativŭ, ținută în Gherla la 3 Maiu nou 1885.

Mihailŭ Șerbanŭ, canonicŭ. președinte. **Ioanŭ Hodoreanŭ** secretarŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 24 Aprilie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	85	86
Renta rom. amort. (5%)	91¾	92
» convert. (6%)	87½	88
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	31	32
Credit fonc. rural (7%)	99	100
» „ „ (5%)	84	84¼
» » urban (7%)	97	97⅞
» » » (6%)	88½	89
» » » (5%)	81¼	81
Banca națională a României	1110	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom.	315	320
« » » Națională	235	240
Aurŭ	14.¼%	14½%
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 8 Maiu st. n. 1885.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.73	8.74
Argint românesc	8 65	8.70
Napoleon-d'orĭ	9.88	9 94
Lire turcescĭ	11.08	11.12
Imperialĭ	10.07	10.10
Galbenĭ	5.80	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.—
Ruble Rusescĭ	120.—	121.½
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	96 40
Rentă de hârtiă 5%	92.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—. -
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.20
Bonurĭ rurale ungare	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.75
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone	101.-
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.-
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	119.50
Renta de hârtiă austriacă	82.-
Renta de arg. austr.	82.35
Renta de aurŭ austr.	106.75
Losurile din 1860	138.75
Acțiunile băncei austro-ungare	852.-
Act. băncei de creditŭ ung.	282.-
Act. băncei de creditŭ austr.	289.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.84
Napoleon-d'orĭ	9.83-
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.85
Londra 10 Livres sterlinge	124.55

Anunțămŭ aceloră onorațĭ cetitorĭ, carĭ voră binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecțiunea completă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a căleĭ ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5·59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.